

ПОЛИТИКА

Београд, недеља 10. март 2019.
Број 37831 година СХVI

Основана 1904. године
Оснивач Владислав Рибникар

Примерак ***
50 динара

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:
СНЕЖАНА СТАНОЈКОВИЋ,
туžilац за ратне злочине

Насер Орић неће мирно спавати

Мирослава Дериковић

”
Залажем се
за суђења
у одсуству, али
само када су
исцрпљене
све могућности
у међудржавној
туžilачкој
сарадњи

Фото приватна архива

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:

СНЕЖАНА СТАНОЈКОВИЋ,
тузилац за ратне злочине

Насер Орић неће мирно спавати

Мирослава Дерикоњић

”

Залажем се
за суђења
у одсуству, али
само када су
исцрпљене
све могућности
у међудржавној
тузилачкој
сарадњи

Фото приватна архива

Све док Тужилаштво не буде имало доказа за утемељену оптужницу против потенцијално окривљених за злочин почињен над браћом Битићи, свако наше јавно саопштење о овом случају може да буде контрапродуктивно. Нека саопштења у претходним годинама, у вези с овим случајем, упућивала су на закључак да је подизање оптужнице надохват руке. Иза тога следи логично питање зашто је онда нема. Знајући шта је све рађено и шта се ради да би могли ићи пред суд с доказима за оправдану сумњу против потенцијално окривљених лица, а не с претпоставкама, ја не могу да поменем ничије име као потенцијално осумњиченог за овај злочин. Наравно, потпуно разумем интерес јавности за случај браће Битићи, а посебно интересовање званичника САД за разрешавање злочина на штету њихових држављана, каже у ексклузивном интервјуу за „Политику“ тужилац за ратне злочине Снежана Станојковић, поводом 15 година рада ове институције.

страна 7

Са прве стране

Иначе, у овом тужилаштву, како каже наша саговорница, тренутно се у 23 предмета поступа против припадника МУП-а Републике Србије и Војске Југославије, у вези с ратним злочинима почињеним на територији АП Косово и Метохија.

Како оцењујете рад Тужилаштва за ратне злочине у претходних 15 година, колико је прошло од његовог оснивања? Да ли бисте мењали нешто у његовом раду?

Заиста није могуће да се у одговору на ово питање на ваљан начин оцени рад Тужилаштва за ратне злочине у протеклих 15 година. Пре свега, због тога што је формирање овог тужилаштва заиста био нови почетни корак у откривању, гоњењу и суђењу за ова кривична дела. Поред тога, мора да се има у виду и чињеница да резултати рада тужилаштва и других органа у Србији надлежним у кривичном поступку за ратне злочине, много зависе од квалитета сарадње са надлежним органима других држава на територији бивше СФРЈ, односно међународне управе на територији Косова и Метохије. Уважавајући те чињенице, могу да оцинем да је у протеклих 15 година Тужилаштво за ратне злочине постигло значајне резултате у процесуирању ратних злочина, али и да су ти резултати испод оних који су реално могли да се остваре. Једним делом то је било узроковано и недовољним кадровским и материјалним капацитетима тужилаштва, али и неким пропустима у његовом раду. За рад Тужилаштва највећи проблем је,

него на српске жртве. Како то коментаришете?

Што се тиче таквих примедби, по зна који пут ћу поновити да се оне темеље искључиво на податку о националности окривљених против којих су подигнуте оптужнице пред нашим судом. То је разумљиво јер је тај податак јавно доступан, а разумљива је и осетљивост наше јавности због српских жртва које толико дуго чекају правду. Права истина је да је Тужилаштво и те како било посвећено прикупљању документације и података о српским жртвама ратних злочина. Ову чињеницу је лако проверити увидом у документацију Тужилаштва.

Каква је сарадња с хрватским правосуђем на процесуирању ратних злочина, можете ли навести неке конкретне податке и случајеве на којима радите, а који су се догодили током рата у Хрватској 1991–1995. године?

Моја оцена сарадње са хрватским правосуђем може да се темељи првенствено на сарадњи Тужилаштва, којим сада руководим, са тужилаштвима у Републици Хрватској, надлежним за ратне злочине. У предметима „Овчара“, „Ловас“, „Бански Ковачевац“, „Слуњ“, „Сотин“, „Тења“, „Бели Манастир“, у којима је Тужилаштво подизало оптужнице против нама доступних окривљених пред нашим судом за злочине почињене у Хрватској, имали смо свестрану сарадњу. У то сам могла лично да се уверим поступајући као заменик тужиоца за ратне злочине у неким од ових предмета. Исто се односи и на сарадњу у предметима пред судовима у Хрватској против окривљених за

Нема говора о смени заменика

Због чега сте сменили заменика тужиоца који је водио истрагу поводом фотографије на којој припадник Српске добровољачке гарде шутира убијене цивиле у Бијелини?

На основу Закона о јавном тужилаштву и Правилника о управи у јавним тужилаштвима, као тужилац за ратне злочине руководим радом овог тужилаштва, одговорна сам за његов правилан и благовремен рад. Такође, носилац сам управе, која обухвата послове и овлашћења у вези с организацијом рада, под којом се подразумева и расподела предмета, дакле, нема говора о „смени“ заменика јер тако нешто и не постоји.

свакако, то што се са сваком годином значајно смањује могућност да се суди починиоцима ратних злочина и да се оствари правда за њихове жртве. Моји сарадници и ја морамо одговорно да радимо без превеликог бављења питањима шта је раније могло да се уради.

Колико је поступака покренуто и против колико окривљених за ову деценију и по?

Од оснивања Тужилаштва и отпочињања рада на предметима ратних злочина, покренута су 152 поступка којима је обухваћено 550 особа.

Рад Тужилаштва и даље прате примедбе да је оно више било усредсређено на процесуирање осумњичених српске националности,

злочине на штету особа српске националности на подручју Сиска, у Пакрачкој пољани, или злочине на подручју Осијека познате као „Гаража“ и „Селотејп“ и неке друге. Ови примери сарадње у потпуности су потврдили чињеницу да је за процесуирање ратних злочина на подручју бивше СФРЈ неопходна међудржавна сарадња. Поред свих позитивних искустава, ова сарадња је већ дуже време сведена на ниво који објективно не можемо да назовемо успешном сарадњом. У вези с овом чињеницом, могу да кажем да је ми нисмо произвели и да у Тужилаштву за ратне злочине нема дилеме да је међутужилачка сарадња на основу потписаних меморандума и споразума пут за ефикасније процесуирање ратних злочина, које доприноси и решавању неких међудржав-

них проблема, а посебно објективно великог проблема несталих.

Од последњег рата прошло је 20 година. Да ли би суђења у одсуству, будући да су многи осумњичени недоступни нашим органима, била прилика да се бар изврши притисак на починиоце ратних злочина који живе у Хрватској или БиХ, или у другим државама, односно да се чињенице о ратним злочинима над Србима документују у судским списима?

У свом програму, с којим сам конкурисала за место тужиоца за ратне злочине, положила сам се и за суђење у одсуству. Истовремено, и тада и сада

гов тим истражује случај „Жута кућа”, односно трговину људским органима? Имате ли поверења да ће суд за ОВК и тужилаштво спровести непристрасне поступке за српске жртве у овом предмету и очекујете ли подизање оптужнице у скорије време и за која дела?

По усвајању извештаја „Нечовечно поступање с људима и недозвољена трговина људским органима на Косову” од стране Парламентарне скупштине Савета Европе у јануару 2011. године, Европска унија је, у септембру исте године, основала Специјалну истражну радну групу (СИРГ) са задатком да спроведе истрагу у вези с наводима из извештаја. Истрага је

источне Босне, на којем су биле ангажоване снаге под командом Насера Орића и у којима је он и лично учествовао, сматрам да не може мирно да спава. Не због тога што он и други који су заједно с њим учинили те злочине имају грижу савести, него због тога што морају да рачунају с чињеницом да неће вечито да постоје услови за саботирање кривичног поступка за те злочине. Кад ово кажем, могу и да се упитам имају ли миран сан они који су чињењем или нечињењем допринели оваквом исходу суђења за злочине за које је био оптужен пред Судом БиХ.

Сматрате ли да суђења по оптужницама за ратне злочине дуго трају, а нарочито у предметима „Сребреница” и „Штрпци”?

Суђење по оптужницама за ратне злочине у неким предметима, не само у предметима „Штрпци” и „Сребреница”, трају дуго. Сматрам да је сложеност ових предмета у којима се суди за злочине почињене пре више од две деценије, објективно један од разлога за то, али непобитно је да има и субјективних разлога који морају да се елиминишу.

Шта предвиђа Национална стратегија за процесуирање ратних злочина и шта је из ње спроведено, односно није спроведено?

Национална стратегија за процесуирање ратних злочина предвиђа низ активности како Тужилаштва, тако и других државних органа, са циљем да се створе услови за значајно унапређење ефикасности истраге и процесуирање ратних злочина у Републици Србији. Тужилаштво је у потпуности посвећено спровођењу активности које су њоме предвиђене. Од спроведених активности поменула бих усвајање Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Републици Србији у априлу 2018. године и отпочивање њене примене, а затим и преузимање предмета ратних злочина из тужилаштва опште надлежности. У вези с тим бих истакла да је Тужилаштво до сада преузело у рад више од 2.000 предмета из других јавних тужилаштва у нашој земљи. Указала бих да Тужилаштво континуирано примењује мере за повећање ефикасности свог рада, путем закључења споразума о признању кривичног дела, инсистира се на обезбеђењу пуне поверљивости процеса истраге, а активно се учествује и у унапређењу капацитета овог тужилаштва, као и у стручном усавршавању запослених у Тужилаштву. Посебну пажњу посвећујемо заштити сведока и жртава, па ово тужилаштво у том циљу, непрестано ради на унапређењу сарадње и на заједничком деловању и с другим државним органима који су посвећени истом циљу, попут, у МУП-у Јединица за заштиту и Служба за откривање ратних злочина. Још једна у низу активности коју ово тужилаштво активно спроводи је и сарадња са МРМКС и МКТЈ, као и регионална сарадња са тужилаштвима из држава у региону.

Фото лична архива

посебно наглашавам да се за такву солуцију залажем само у случају када исцрпимо све могућности путем међутужилачке сарадње. За ово се залажем свесна свих мана суђења у одсуству, које су највидљивије из бројних примера њихове широке примене пред судовима у Хрватској против окривљених српске националности. Зато сматрам да суђења у одсуству не могу да буду никаква замена права за њихово суђење потенцијално осумњиченима пред правосудним органима којима су доступни. Међутим, Закон о кривичном поступку прописује тачно одређене услове на основу којих се може поднети предлог за суђење у одсуству.

Каква је ваша сарадња са тужиоцем Цеком Смитом, будући да ње-

трајала до септембра 2016. године када је Специјализовано тужилаштво преузело особље и мандат СИРГ-а. Не бих износила своју процену о томе могу ли да очекујем подизање оптужница пред Судом за злочине ОВК у скорије време, јер одлуку о томе када и за која дела ће оптужнице да буду подигнуте донеће надлежни тужилац, који ће се, верујем, руководити расположивим доказима.

Да ли, после ослобађајуће пресуде у БиХ, Насер Орић може мирно да спава када је у питању одговорност за ратне злочине? Како оцењујете сарадњу са БиХ?

Како сам упозната са чињеницама о бројним злочинима над цивилима и ратним заробљеницима српске националности, почињеним на подручју